

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Aduersùs
Magdeburgenses Centuriatores pro Canonibus
Apostolorum, & Epistolis Decretalibus Pontificum
Apostolicorum, Libri Quinq[ue]**

Torres, Francisco de

Coloniae, 1573

VD16 T 1629

Cap. XIII. Responsio ad id, quod Heerbrandus Tubingensis doctor contra Caelibatum obijcit ex epistola ad Hebraeos, Honorabile connubi[u]m in omnibus, & torus immaculatus: & de falsa & repugnante ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29685

Responsio ad id, quod Heerbrandus Tubingensis doctor contra Celibatum obijcit ex epistola ad Hebræos, Honorabile connubium in omnibus, & torus immaculatus: & de falsa & repugnante interpretatione eius: & propria ac vera interpretatione ex causis dictorum, & circumstantijs personarum, & collatione similium locorum scripturæ, conclusa. Cap. 13.

Illud enim nobis quoque obijcit, quod Apostolus in epistola ad Hebr. Heb. 13. cap. 13. ait, Honorabile connubium in omnibus. Si ea, quæ sequuntur, iste doctor attentè legisset, fortassis intellexisset, cum quibus loquatur Apostolus, & de quibus dicat: quod quidem ex causis quoque dictorum, Ex circumstantijs personarum & causis dictorum intelligitur, quibus dicit Apostolus. honorabile conjugium & torus immaculatus. Heb. 13. & ex circumstantijs personarum intelligi potest. Dat enim præcepta ijs, quibus præsumunt præpositi spirituales, ut sunt episcopi & presbyteri, id est, laicis, quibus duo in primis cauenda sunt vitia, adulterij & auaritiæ, nè vel propter liberos, quibus dant operam, opes iniuste congerant: vel nè, dum cogitant quæ mundi sunt, quomodo vterque coniunx alteri placeat, occasionem præbeant, ut ab alijs appetantur, aut modum ipsi non teneant. Unde Clemens Rom. in toto lib. 1. de Apostolicis Constitutionibus, quem de laicis inscripsit, de his duobus vitijs solum differit. Igitur quibus Apostolus dicit paulò infra: Obedite præpositis vestris, ipsi enim peruiuant pro animabus vestris. & paulò supra: Mementote præpositorum vestrorum, qui vobis, scilicet laicis, locuti sunt verbum Dei, (quis enim neget, quin spirituales verbum Dei doceant laicos?) eisdem, inquam, dixit illud proximè superius: Sint mores sine auaritia. & rursus eisdem, Honorabile connubium in omnibus, & torus immaculatus: fornicatores enim & adulteros iudicabit Deus. ut iam ipsa circumstantia personarum, quibus loquuntur verbum Dei Ecclesiæ doctores & præpositi, & ipsa præceptorum antecedentium ratio, quæ ad easdem personas pertinet, cuius mediocris iudicij facile persuadeant, immò confiteri etiam cogant, de laicis sermonem esse, & ad eos spectare, quod dixit Apostolus, Honorabile connubium in omnibus, & torus immaculatus. Hoc item Eusebius Cæsarens. in extremo Euseb. Cæsar. libro Euang. Demonstrat. cap. vlt. ait dictum esse non sacratis, neque profelsis ἢ τῶν θεραπευτῶν, id est, cultum religionis monasticæ. Idem quoque affirmat S. Ephrem, dictum esse hoc τοῖς ἑσθιωτικοῖς, οὐ τοῖς ἀποτακτικοῖς, id est, secularibus siue laicis, non autem ijs, qui mundo renunciârunt: ut illud item in epistola ad Corinth. Si non continent, nubant: quod quidam monachi, inquit Eusebius, κακῶς ἐκλαμβάνοντες, id est, malè interpretantes, ut malè isti nunc interpretantur, Honorabile connubium in omnibus, εἰς γάμον ἐτρέψθησαν. καὶ οὐκ οἶδασιν ὅτι μετὰ τὰς σωθῆκασ τὰς εἰς θεὸν γενομένας οὐ λέγεται ἔτι γάμος ἀλλὰ πορνεία, id est, ad nuptias, inquit, conuersi sunt, nec intellexerunt, post sponsonem pacti cum Deo interpositam, nõ iam coniugium, sed fornicationem dici. deindè subiungit, ἐκαστὸν οὐδὲ διδάμενος βασάσαι τὰς ἀνάγκας τοῦ

καὶ τοῦ σώματος, τότε ἐπεισέλθῃ τὸν ζυγὸν τῆς ἀσκήσεως, καὶ μὴ ἐμπέσῃ εἰς τὰ
 καταχθόνια τοῦ ἄδῃ. id est, vnusquisq; igitur, qui necessitates corporis ferre
 possit, iugum monasticæ exercitationis subeat: & nē in infernum decīdat.
Damascenus. Hunc locum citauit quoq; Damascenus in libro de locis cōmunitibns, quē
 composuit, & παράλληλα vocauit. quōd si nullus necessitates istas corporis
1. Cor. 7. ferre possit, profectō non suaderet Apostolus parentibus, seruare virgines
 suas, cūm non habēt necessitatem, sed habent potestātē voluntatis suę, neq;
 subiungeret, Igitur & qui matrimonio iungit virginem suam, benē facit: &
Matth. 19. qui non iungit, meliūs facit: Neque rursū diceret Dominus: Qui potest
 capere, capiat: si nullus esset, qui capere possit. Huc pertinent, quæ Orige-
 nes de continentia sacerdotum & multorum secularium, ad exemplū eo-
 rum, & de facultate continēdi lib. 8. aduersū Celsūm, in eos philosophos
 scribit, qui cūm tam multa in scholis de Deo & de rebus, quę cogitatione
 & mente percipiuntur, differerent, ad cultum tamen creaturę se conuer-
 tebant, ex quo fiebat, vt iusto Dei iudicio in omni genere libidinis & tur-
 pitudinis volutari finerentur. At (inquit) qui ab ipsis tanquā idiotę con-
 temnuntur, & fatui ac mancipia appellantur, vsque ad eadē ab impudicitia &
 turpitudine, & ab omni concubitiū obsecenitate abstinent, ὡς τρόπον τελείων
 ἱερέων πάντα συνουσίαν ἀπορροφόντων πολλοὺς αὐτῶν παντελῶς καταρτείνων
 ἀπὸ πάσης μιζέως, id est, vt more perfectorum sacerdotum, qui ab omni
 concubitu abhorrent, plerique eorum ab omni coitu puri sint. Subiungit
 deinde: Atquē vnus quidem apud Atheniēn ædituus, cui non est habita fides,
 quōd possit esse dominus suarum appetitionum carnalium, & eas,
 quandiu vellet, refrenare, cicuta virili membro adhibita, existimatus est
 purus & castus, ad illam Atheniēn solennem sanctimoniam procurādā:
 licet autē apud Christianos videre viros, quibus nō opus sit cicuta, sed con-
 tentos ratione pro cicuta, ὡς πάντα ἐπιθυμίαν ἀπὸ τῆς διανοίας αὐτῶν ἐξελά-
 σαντες τὸ βέιον εὐχαίς θεραπεύσωσι, id est, vt omni libidine ex mente eiecta,
 Deum precibus colant. Hactenū Origenes, sed quanquā istis, vt sic casti
 sint & continentes, sola ratio satis sit adiuuante Dei gratia, quæ omnibus,
 qui eam non respuunt, præstō est: tamen respondete mihi Magd. qui vestra
 incontinentia, rationis & temperantię vires metiri vultis, ignorabat ne
 Plato, quanta esset vis in libidine, qui post duas appetentias cibi & potūs,
 quas famem & sitim vocamus, lib. 6. de legibus, dixit libidinem ὀξύτην καὶ
 διαπυρρῆτάτου τοῦ ἀνθρώπου μανίας ἀπαρασώμηνον, id est, vehementissimam esse,
 quæq; furore homines inflāmaret? idem tñ Plato in ciuitate illa sua, quam
 ad perfectum formabat, voluit, vt coniuges, si post liberos decēnij spatio
 pro creatos castē viuerēt, id est, corpora non commiserent, honore digni
 haberentur. fuerit ergō apud gentilem, sapientem huius seculi, castitas
 coniugum laicorum honore digna, & non apud Christianos, & in lege Dei
 eruditos castitas sacerdotum? Ne: verō ille coniugibus summa ætate hoc
 statuē-

statuebat, qui legem scripsit, vt puellæ à xvj. anno vsq; ad xx. nuberent: & viri à xxx. vsque ad xxxv. vxores acciperent. idem rursus lib. 8. de legibus, interpretabor eisdem verbis. An (inquit) non fama & auditione accepimus, Iccum Tarentinum propter Olympia, aliosq; ludos, & artem in eis certandi, tantum robur animi simul cum temperantia comparasse, vt nunquam fœminam, neque puerum, quandiù exercitatione valuit, tetigisset? immò eadem de Crissone, & Astylo, ac Diopompo, alijsq; quàm plurimis fama est, qui animos quidem multo peiùs institutos, quàm nostri, aut tui etiam ciues Clinia, habebant: corpora verò multo magis coercabant. Quid igitur? illi cursu aut lucta vt vincerent, ausi sunt à re, in qua multi vitâ beatam ponunt, abstinere, & nostri adolescentes propter victoriâ multo pulchriorè non poterunt? Quâ, inquit, victoriâ dicis? vincere (inquit Clinias) voluptates virtute continentia, vt benè beateq; viuant: à quibus contrâ si vincatur, miserrimi sint: metuendû, nè pietas eorû erga Deum sublata sit. Cùm ergò apud Paulum illud, Magdeburgenfes legiis, Omnis autem, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet: & illi quidem, vt corruptibilem coronam accipiant: nos autem incorruptam, quis iam vestrûm negabit, vnum ex illis omnibus, à quibus ille, qui in agone contendit, abstinet, Venerem esse: cùm hoc loco Platonis illos, quos nominauit, & alios quàm plurimos, vt ait, legamus continentiam propter Olympia coluisse? nec enim Paulus, quod Plato de istis scripsit, ignorasse videtur, qui etiam legit, quid Menander in Thaide de prauis colloquijs bonos mores corruptentibus dixisset: & quid Epimenides, atq; Callimachus Cyrenus de Cretenfibus: quid item Aratus Astronomus, & Homerus de cognatione, quam genus hominû cum Deo habet. Illi igitur pugiles in die iudicij extremi vestri iudices erunt, qui ex propheta vero Martino Lutero, quod in libro de vita coniugali scripsit, didicistis, coniunctionem maris & fœminæ necessariam esse, vt cibum, potum, & somnum? neque magis posse hominem hoc carere, quàm mutare sexum. At mulierem qui tangit, οὐ τυραννῆται, vt ait Greg. Naz. in libro de Spiritu Sancto, id est, non patitur violentiam. non enim, inquit, natura violentiam ei adhibet. ἐκείνη γὰρ, inquit, ἔχει τὸ σωφρονῆμα, id est, penes naturam enim est, castum esse. Est ergò hæc cupiditas non necessaria, vt cibi, potus, & somni, vt Luterus omnis philosophiæ imperitus somniauit, sed ἐκ περιουσίας, vt princeps philosophorum in quæstionibus physicis ait, qui in libris quoquè de moribus, voluptates naturales, & uecessarias, à naturalibus non necessarijs distinxit. aliud itaq; est, nolle pati necessitatè: aliud, non posse, etsi velit. Quarè, vt reuertamur, vndè digressi sumus, in ecclesia nostra nullus cogitur sacerdos aut diaconus fieri, qui non potest ferre necessitates istas corporis, quas Eusebius dicit, id est, impetus carnalis appetitionis, quia scilicet non vult continens esse, nè patitur fieri sacerdos. idem dicitur hodiè in ecclesia Oriëtis vxoribus sacerdotû, quod antea quoq; in Occidentalibus dicebatur: si ferre non possent continentiam,

Que Plato de castitate & continentia scripsit, ea ad redarguendos Luteranos valent.

1. Cor. 9.

1. Cor. 15] Tit. 1. Act. 17.

Aristo. in maxims moral.

Qui tradit tyramidè esse, cogere ad præs-

standum pro-
missum Deo,
Deū faciunt
tyrannū bla-
phemē.
 Psal. 75.
 Eccl. 5.
 1. Thess. 4.
 Pro. 5.
 Locum epist. ad Thessalon. interpret. loci epist. ad Heb.
 1. Cor. 2.
 1. Thess. 4.
 Matth. 30.
 1. Cor. 9.
 rinentiam, quia nolunt & tribulationem carnis, quam habent, quæ nups-
 runt, sicut Apost. ait, pati mālunt, nē assentiantur sacræ ordinationi mari-
 torū, quæ his vis aut tyrannis est, quod isti clamare solēt? An quod cogūtur
 seruare, quod semel interposita fide promissionis, receperūt? ergō tyrannus
 istorū sentētia est Deus, qui dixit, Vouete, & reddite: & in alio loco, Si quid
 vouisti, nē morēris reddere. Nostri igitur præpositi, autoritate Dei, qui
 hæc dixit, seruare vota cogūt, in quo neq; tyranni sunt, neq; tyrannus, cui
 obsequūtur: sed isti potiùs impij sunt, qui cōtradicūt. Reuertamur ad locū
 Apostoli. docuimus iam ex verbis Apostoli, quod scripsit, Honorabile cō-
 nubii in omnibus: in omnibus laicis solū intelligendū esse, de his enim
 loquebatur. similiter in epistola priore ad Thessalo. præcipiens coniugibus
 omnibus: Scitis, inquit, quæ præcepta dederim vobis, vt abstineatis vos à
 fornicatione, & sciat vnusquisque vestrū vas suum possidere in sanctifi-
 catione & honore. Vnusquisque, dixit, id est, omnibus viris, qui vxoribus
 suis vtuntur, hoc præcipio. Vas autem viri, vocauit vxorē, imitatus Salo-
 monem in Prouerb. cum de marito loquens, & præcipiens, nē cum alia,
 quàm cum vxore, rem habeat: Bibe, inquit, aquas de vasis tuis. sic enim est
 apud LXX. sic in epistola ad Hebræos: Honorabile, inquit, connubium,
 scilicet fit: & torus immaculatus, id est, præcipio, vt vnusquisque suū ma-
 trimonium hōnoret: & nullus cubile vxoris suæ violet, commiscēdo cor-
 pus suum cū aliena: idcirco subiūgit statim: fornicatores enim & adulteros
 iudicabit Deus. Idē præceptū dedit Theff. immō illud est huius interpreta-
 tio. tunc enim est vnicuiq; in honore (quod græcè dicitur, τιμιον) suum con-
 nubii, quādō vnusquisq;, sicut Paulus præcipit Thessalonicensibus, possi-
 det vas suū non in passione desiderij, id est, nō libidinosē, nec intemperan-
 ter, sed honestè debitū reddendo, & ad tempus ex consensu propter ratio-
 nem abstinendo, vt in epistola ad Corinth. priore faciendum esse docue-
 rat, & non fornicando, aut alterius vxorem adulterando. de vtroque enim
 crimine subiungit: Et nē quis supergrediatur, aut circunueniat in nego-
 cio fratrem suum. Hanc enim violentam & tyrannicam libidinem adulte-
 randi vxorem alterius, *πληροφία* vocauit hīc translata à violentis auaris,
 qui per vim rapiunt alienum. Cuius verò statūs ac conditionis essent isti,
 quibus in epistola ad Thessal. præceptum dedit, vt vnusquisq; posside-
 ret vas suum in sanctificatione, quod iam sumus interpretati, ex eodem
 quoquē loco intelligi potest: eosdem enim, quibus hoc præceptum de-
 dit, rogat statim, vt quieti sint, & res suas agant, & operentur manibus suis.
 Agere autem res suas, & operari manibus suis, proprium est laicorum, qui-
 bus episcopi, presbyteri, & diaconi spiritualia ministrant: qui quidē, quia
 eis operari manibus non semper vacat, & iuxta verbum Domini, dignus
 est operarius cibo suo, carnalia pro spiritualibus ab eis accipiunt. neque
 hi dicuntur agere res suas, sed potiùs res ecclesiæ & animarū, quibus præ-
 sunt. Vt igitur in hoc loco epist. ad Thessalon. ex circumstantia conditionis
 perfo-

personarum satis significauit Apostolus, quibus personis de coniugij usu præcipere: sic item in epistola ad Hebræos, vt antè dixi, ex circumstantia quoque conditionis personatum planè significauit, quibus præceptum de matrimonio honestè vtendo scriberet. Rursus beatus Petrus in epistola priore laicis quoque idem, quod Paulus in epistola ad Thessalo. & ad Hebræos, præcipit, quod ex circumstantijs item perspicitur potest: Viri, inquit, similiter cohabitantes secundum scientiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorem, tanquam coheredibus gratiæ vitæ, vt non impediatur orationes vestræ. Impartiri vasi honorem præcipit, id est, non in passione desiderij & libidinosè, sed temperatè & pudicè cum vxore cõsuescere, cessando scilicet ad tempus ex consensu propter orationem, sicut Paulus Corinthijs præcepit. Cùm ergò similiter propter orationem præcipiat istis princeps Apostolorum, honorem vxoribus impartiri, scilicet abstinendo ab eis ex consensu, nè orationes eorum impediatur, id est, vt vacent orationi, vt Paulus Corinthijs illis præcepit. Paulus verò præcepit illud laicis Corinthijs, vt satis antè demonstraui: siquidem quia nolabant esse continentes, concessit secundum indulgentiam, vt redirent in idipsum, post intermissum causa orationis concubitus, cùm tamen presbyteris & diaconis præcipiat, vt docuimus, esse continetes: ergò & Petrus quoque idipsum non nisi laicis præcepit, siquidem vnus est spiritus, quo vterque scripsit. in presbyteris autem & diaconis non hoc solum per continentiam perpetuam cauetur, nè impediatur eorum orationes, sed nè impediatur ministerium ecclesiæ, ad quod eos in primis omni tempore præstito esse oportet. Sed videamus deinceps, quemadmodum Marloratus, Caluianus minister, locum epistolæ Pauli ad Hebræos, in suis hereticis Cõmentarijs contra Pauli sententiam interpretetur. Idem enim cum eo Luterani centuriatores sentiunt.

De falsa interpretatione & repugnante Augustini Marlorati in locum epistolæ ad Hebræos, de honorabili coniugio in omnibus, contra Celibatum, & in locum epistolæ ad Timoth. de viduis illis, quæ primam fidem negauerunt, & de vera interpretatione vtriusque loci, ex propria virtute scripturarum ducta.

Cap. 14.

Honorabile cõnubium in omnibus, & torus immaculatus. Simplex, inquit, sensus est, nullum esse ordinem, qui à cõiugio prohibeatur. deinde subiicit causam: Nam quod Deus, inquit, generi humano in vniuersum concessit, omnes sine exceptione decet. & subiungit, interpretandi gratia, omnes, inquam, qui coniugio apti sunt, eoque opus habet. Prophetavit hic Marloratus, beneque interpretatus est, nesciens alioqui quid diceret. coniugio enim non sunt in nouo testamèto apti, qui sunt Deo in ministerium eius consecrati, cùm, sicut antè demonstraui, aperte Apo-

Cccc 3 stolus